

# Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani  
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefranktranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Dtn za inozemstvo 80 Dtn. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, čevrek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

## Zakaj zahtevamo včlanjenje vsega učiteljstva v stanovski organizaciji?

Zalostno je sicer, da moramo še danes med seboj razpravljati o tem vprašanju, ki je za veliko večino vsega jugoslovenskega učiteljstva že rešeno. A čas in razmere neizprosno zahtevata, da je telo celokupnega jugoslovenskega učiteljstva močno in zdravo. Zakaj le tedaj zamore vršiti svojo vzvišeno nalogo narodu in državi v korist v teh zgodovinskih časih, če je vsak posameznik polnovreden in docela izpolni svoje mesto tako v šoli, kakor zunaj nje. Polnovrednih članov našega stanu pa ne moremo imenovati tistih naših tovarišev in tovarišic, ki stojijo še danes izven vrst naše stanovske organizacije. Ti so suhe veje na drevesu stanu, ki kvarijo njegovo obliko in lepoto. Da še več: zajedavci so, ki se hranijo iz njegovih korenin in z njegovim sokom. S tem ga pa slabijo in mu jemljejo moč, da ne pride do tiste veljave in pomena, kakor bi bilo ne samo dobro, ampak tudi naravnost potrebno pri izvrševanju nalog, katere terjata čas in razmere danes od našega stanu.

Pa da vidimo: na nekaterih primerih

Narod obstoja iz različnih stanov, ki vršijo sicer svojo nalogo vsak v svojem delokrogu, a tako, da ostane njihovo delo v skladu z vsemi stanovi, torej z narodom, oziroma z državo. Tako je stanovska zavednost predpogoj narodne in državne zavednosti. Kdor nima zavesti za skupnost v stanu, da bi bil včlanjen v svoji stanovski organizaciji, ta tudi ne more imeti zavesti za skupnost v narodu in državi. Če je pa sam nima, kako jo more dati drugim.

Pa dalje.

Za obstoj naroda, države in sploh človeške družbe je neobhodno potrebna disciplina, da se posamezniki s svojimi željami in zahtevami podredijo večini, skupnosti. Ako bi tega ne bilo, mora razpasti družina, narod in država; razpasti mora sploh človeška družba. Zdad pa naj zahtevam tako disciplino in podreitev lastne osebe in lastnih koristi od drugih, če je še sam nimam in sam dan na dan grešim v tem pogledu. Ironija je, če hočem nastopati v tem oziru še kot učitelj in vzgojitelj mladine in naroda. Kako bom dajal to, česar sam nimam ter sem iz gole nediscipliniranosti in stanovske nezavednosti zapustil stanovsko organizacijo ali pa še sploh nisem stopil v njo!

Bolj kakor kdajkoli je v sedanjih nestrpnih časih in razmerah potrebna uvidevnost in strpljivost med posamezniki, med različnimi sloji, narodi in državami. Tudi v tem smislu mora pravi učitelj vplivati ne samo na mladino, ampak tudi na odrasle, na svojo okolico. Kakšen pa bo ta vpliv pri tistih pripadnikih našega stanu, ki so zapustili naše stanovske vrste iz same nestrpljivosti, osebne užaljenosti in nekake kaprice, si lahko mislimo.

Ali niso torej taki učitelji in učiteljice, ki stojijo izven vrst skupne stanovske organizacije, suhe veje na drevesu našega stanu, ker ne morejo vršiti niti temeljnih funkcij, katere jim nalaga njihov poklic?

So pa še drugi, nič manj važni vzroki zaradi katerih moramo zahtevati, da je vse učiteljstvo včlanjeno v skupni stanovski organizaciji.

Nobena stanovska organizacija se namreč toliko ne peča in toliko ne razpravlja o poklicnih nalogah svojega članstva, kakor ravno učiteljska. Zato tudi ne smemo in tudi ne moremo vzporejati organizacije svojega stanu z drugimi stanovskimi organizacijami, ki so imele in imajo še danes predvsem nalogo boriti se za svoje pravne in materialne dobrine. Učitelj uči druge. To je njegov poklic. Da pa more ta svoj vzvišeni poklic res vršiti prav in kolikor mogoče dobro, se mora tudi sam učiti vsaj toliko časa, dokler ga izvršuje. Učitelj je pa obenem tudi vzgojitelj mladine in naroda. In njegova naloga kot vzgojitelja mladine in naroda je še težja in odgovornejša, kot ona učitelja. Tudi za ta del vršitve svojega poklica se mora ves čas pripravljati in izpopolnjevati.

To dvojno neobhodno potrebo našega stanu, da se namreč sami vedno in vedno poglabljamo v pedagoška in vzgojna vprašanja ter o njih razpravljamo na svojih skupnih zborovanjih in se na ta način sami učimo in vzgajamo potom organizacije, je

uvidela tudi naša prosvetna uprava. Zato nam je tudi dovolila izjemo, katere nima nobena druga stanovska organizacija, da lahko zborujemo večkrat, in sicer ob službenem času. Saj se je zavedala, da na ta način pospešuje naše poklicno delo in šoli s tem le koristi.

Kdor pa ni član organizacije, se seveda ne more udeleževati zborovanj ter se tudi ne more tako poglobiti v razne sodobne pedagoške in vzgojne probleme. Zaradi tega tudi nikoli ne more vršiti svoje naloge bodisi v šoli ali zunaj nje tako popolno, kakor bi jo sicer, če bi se pri zborovanjih seznanil z raznimi aktualnimi vprašanji, ki so v neposredni zvezi z njegovim poklicem. Izgovori, da se bavi s temi vprašanji sam potom študija, so v devetdesetdevetih slučajih od sto prazni in ničevi ter res le izgovori. Zakaj vsi prav dobro vemo, kako je v tem oziru. Živa beseda vpliva vse drugače nego mrtva beseda. V debatah, kjer se krešejo razne misli, se nazori čistijo, načela izkristalizirajo. Poleg vsega tega abstraktnega dela se obravnavajo pri skupnih zborovanjih še razna druga praktična vprašanja čisto iz lastnih izkušenj v področju vzgoje in pouka. In do takih izkustev more priti le organiziran učitelj in učiteljica potom zborovanj razmeroma v kratkem času mesto šele po dolgem tavanju in blodnjah.

Naravno in samo ob sebi umevno je, da neorganizirano učiteljstvo mora zaostajati v svojem poklicnem delu in stanovski zavesti, ne dosega tiste višine, kakor bi jo potom stanovske organizacije in s pomočjo vseh njenih naprav lahko doseglo. Nekaterim se bode zdela morda to nekoliko pretrda ugotovitev, a zaradi tega ni nič manj resnična.

Pa poglejmo!

Z našo stanovsko organizacijo je spojevano obvezno prejetanje stanovskih in pedagoških listov. V teh listih se obravnavajo vsi liki večini le šolsko-upravna in pedagoška vprašanja, o katerih moramo biti poučeni, če hočemo biti »na tekočem«, kakor pravimo. Kdor ni organiziran, ta tudi teh listov ne prejema. Ker jih ne prejema, jih seveda tudi ne čita, še manj studira — razen morda silno redkih izjem. To je dovolj jasno razvidno tudi iz dejstva, da so redki oni učitelji in učiteljice, ki stojijo izven vrst naše stanovske organizacije, a so kljub temu naročeni na naše stanovske in pedagoške liste. Če niso na domače, so še manj na tuje. In v takih razmerah morajo zaostajati v napredu za drugimi in bi bilo na vsezadnje le stvar pravičnosti, če bi zaostali tudi pri plačih, ki je, kakor je sicer skromna, niti ne zaslužijo v polni meri. Zakaj, če ne dam mladini in narodu tega, kar bi lahko dal in to po svoji lastni krivdi, potem nisem izpolnil svoje dolžnosti v polni meri in tudi ne morem zahtevati istega priznanja.

To je torej le nekaj dokazov, da je neorganizirano učiteljstvo suha veja na zelenem drevesu našega stanu. Navedel bi jih lahko še več. Prihodnjič pa bom podprl še trditev, da so taki netovariši in netovarišice obenem tudi parasiti na živem telesu našega stanu. Vsak zdrav organizem sam čisti in naposled tudi izčisti svoje rane. Če tega ne stori, potem prej ali slej ranam podleže. Tak je zakon narave. In tudi učiteljstvo mora to raketno odpraviti, ozdraviti na ta ali oni način, da mu ne bo kazila lica, da ga ne bo ovirala na njegovem pohodu do zmage. To se mora zgoditi na ta ali oni način. Dovolj dolgo smo apelirali na uvidevnost in moledovali, a bilo je vse zaman. Mislili so, da gre nam za parado, če imamo večje število organizirancev in pa za — pare. A nam je šlo in gre tudi danes za stanovsko vzgojo učiteljstva, da zamore v teh resnih časih združeno in homogeno zastaviti vse svoje sile v službo naroda in države. Zato ni potreba več solzavih apeloval na tovarišstvo, iz katerega so se neorganiziranci sami izločili s svojim izstopom iz organizacije, ali pa s svojim vstopom v njo. Resnici je potreba pogledati naravnost v oči in stvar imenovati pri njenem pravem imenu. Danes je naša stanovska organizacija vsled svoje reorganizacije taka, da niti eden argument ne drži, katere navajajo ti stanovski divjaki in divjakinje. Pa naj bo teh argumentov in pomislekov makarij zvrhan koš. Vsi so ničevi. Kdor ne stoji v vrstah svoje stanovske organizacije, ta ni cel učitelj in vzgojitelj. In če tega ne more ali pa ne mara, je za stan in narod mnogo boljše, da zapusti ta poklic in se posveti drugemu, ki bo manj terjal od njega.

—ski.

## Naši prosvetni domovi.



(Jutro)

### Narodna šola v Preski (Medvode).

Dne 13. septembra t. l. je bilo slovesno otvorjeno novozgrajeno šolsko poslopje v Preski pri Medvodah. Šola stoji na vzvišeni, prostorni terasi poleg vasi in naravnost dominira nad Savsko in Sorško dolino. Odmaknjena je od prometnih cest, železnice in tovarn, tako da je ne doseza ne prah in ne dim. Iz šole je krasen razgled preko prijazne doline na zasnežene Karavanke in Kamniške planine, na jugu pa se vzdigujejo z gozdi zaraščena pobočja Polhograjskih Dolomitov.

Stavba ima šolski in stanovanjski trakt, v katerega vodi poseben vhod z malo verando. V poslopju je v prizemlju šolska delavnica, gospodinjska šola s prostorno kuhinjo, učilnico in shrambo. V gospodinjski šoli je tudi krušna peč. Dalje je tu manjše stanovanje za šolskega slugo, stranišča, kopalnica, pralnica, drvarnice za šolo, upravitelja in učiteljstvo ter klet.

V visokem pritličju so v šolskem traktu tri prostorne učilnice, soba za učila ter upraviteljeva pisarna, ločena, higienska stranišča na izplakovanje. V stanovanjskem traktu je upraviteljevo stanovanje s tremi sobami, kuhinjo in pritliklinami.

V prvem nadstropju so istotako 3 šolske sobe, zbornica in stranišča, v levem traktu pa stanovanjske sobe za učiteljstvo

s kuhinjo in pritliklinami. Tudi šolsko podstrešje je popolnoma ločeno od stanovanjskega. Vsakdo občuduje smoteno razvrstitev prostorov, kolavdacijska komisija je označila stavbo kot vzorno šolo.

Vrt je ograjen z ličnimi betonskimi stebrički in žično mrežo. Urejen je nadvse praktično po načrtu nadzornika za šolske vrtove tov. A. Skulja. Pred stanovanjskim delom bo majhen park s pritličnim drevjem in vrtnicami, na vzhodni strani je zelo prostorno igrišče in telovadišče, na južni pa šadni vrt s čebelnjakom in zelenjadni vrt z drevesnico, toplo gredo, kompostno jamo in vodovodom, s katerim je tudi celo poslopje oskrbljeno. V šolo je napeljana tudi električna razsvetljava.

Na šoli je napis: »Jugosloven bodi vedno zaveden, da domovine sin bodeš vreden!«

Stavba je proračunana na 1.124.000 Din. Občina šteje 2855 prebivalcev. Šolo obiskuje 234 otrok. Prebivalstvo skoro ne bo občutilo preobremenitve, ker prispevajo največ tovarne Upravitelj šole, na katerem je sodelovalo vse delo za novo stavbo, je tov. Alojzij Kržišnik.

Vsa hvala in priznanje zavednemu in požrtvovalnemu občinskemu in krajevnemu sreskemu odboru, ki se nista strčila žrtve za novi prosvetni hram.

## Praktični tečaj za učiteljice na gospodinjsko nadaljevalnih šolah na Mali Loki.

Banovina ima na Mali Loki na Dolenjskem posestvo, ki je urejeno za gospodinjsko, lahko bi rekli tudi gospodarsko šolo za kmetiška dekleta. Tu se uče vsega, kar mora vedeti iz gospodinjstva in gospodarstva napredna kmetiška gospodinja.

Ves teoretičen pouk ko praksa sta prikrojena tako, da ustrezata resničnim potrebam kmetijskega človeka, ne da bi se dekleta razvajala in odtujevala kmetškemu domu, temveč vedno in ob vsaki priliki jim pokazeta, da je ravno kmet temelj naše države.

Na tako urejenem kmetijskem gospodarstvu je najpripravljen kraj za uvedbo učiteljice gospodinjsko-nadaljevalnih šol v njih bodoče delo.

Vodstvo tečaja je bilo poverjeno tovarišici Mariji Pleškovi iz Vrhnike, ki je ponovno dokazala, da je strokovnjakinja na polju gospodinjsko-nadaljevalnih šol ter udeleženkam najboljša tovarišica.

Kuhanje je poučevala tov. Greta Prašnikarjeva, učiteljica na gospodinjski šoli v Mladki. S svojo mirnostjo in razsodnostjo nam je bila najboljši vzor, kako naj se obrača voditeljica gospodinjsko-nadaljevalne šole ob študiju, kjer je delo najbolj naporno.

Gospodarstvo in duhovno vodstvo gospodinjske šole na Mali Loki je poverjeno cenj. sestram, ki so nam nudile vedno vsestransko oporo in pomoč.

Udeleženke tečaja so se pri delu menjale delile na tri skupine, in sicer: kuhinjsko, hišno in zunanjo.

Kuhinjska skupina je skrbela za celodnevno prehrano od zajtrka do večerje. Kuhala je sicer preprosto, a vendar zelo okusno, upoštevaajoč vedno načelo, da mora biti hrana za kmetškega, torej delovnega človeka, izdatna in redilna ter cenena, predvsem iz tega, kar nudi kmetško gospodarstvo. Torte in slična potrata se je popolnoma izločila, ker le tisto dekle, ki se je naučilo iz domačih pridelkov kuhati tako, da bo družina zadovoljna in zdrava, je doseglo to, kar je smoter kuharskega pouka gospodinjsko-nadaljevalnih šol.

Hišna skupina je opravljala vsa hišna dela in šivala.

Pod hišnimi deli razumemo pospravljanje stanovanjskih prostorov, pranje in pravilno ravnanje z obleko in perilom od hodne rjuhe do finega svilenege roba; čiščenje ma-

dežev s tkanin in različnih kovin, barvanje oblek, snavženje pohištva itd.

Pri šivanju smo pokrpale še tako raztrgano perilo in pridobile od tovarišice voditeljice, ki je poučevala to skupino, mnogo praktičnih nasvetov glede šivanja in ročnih del.

Zunanji oddelek je bil zaposlen z vrtnarstvom in praktičnim mlekarnstvom.

Pri vrtnarstvu so se vrstila vsa dela na vrtu od lopatenja do sejanja, pletve in zalivanja.

Seznanile smo se praktično s pravilno molžo, ravnanjem z mlekom po molži ter izdelavo različnih mlečnih izdelkov: smetane, masla, liptavskega in trapistovskega sira.

Vrtnarstvo je poučevala čast. sestra prednica, mlekarnstvo pa čast. sestra voditeljica.

Vse tri skupine so pod vodstvom tov. Pleškove konservirale sadje in zelenjavo ter izdelovale iz sadja brezalkoholne pijače.

Skupna za vse tri oddelke so bila tudi vsa predavanja, in sicer:

Tov. Pleškova je predavala: gospodinjstvo in živiloznanstvo;

tov. Prašnikarjeva teorijo kuhe in serviranja.

S temeljnimi pojmi sadjarstva, kletarstva ter bakteriologije nas je seznanil strokovni učitelj tov. Flego z Grma.

G. ing. Absec, tudi z Grma, nas je uvedel v 3 važne panoge kmetškega gospodarstva, in sicer: v mlekarnstvo, kolikor nismo predelale snovi praktično; v živinorejo in perutninarstvo. Vadle smo praktično tudi kapunjenje.

G. dr. Mis iz Ljubljane nam je v svojem predavanju »Higijena duše« podal marsikako zlato misel posebno za nas učiteljice po samotnih vaseh. Vsak kraj, vsako delo, vsakojake prilike nudijo človeku veselje in lepoto, če jih pravilno presoja in ceni in ne izgublja svoje energije v lastnih, mnogokrat nepotrebnih duševnih konfliktih.

Referent g. šolski svetnik Josip Krošl je obrazložil pravilnik in administracijo gospodinjsko-nadaljevalnih šol.

Vršila se je ekskurzija na Grm, kjer so nam gg. ravnatelj ing. Kotlovšek, ing. Absec ter strokovni učitelj Flego razkazovali vso obširno in vzorno urejeno ekonomijo.

Tečaj se je vršil od 17. avgusta do 15. septembra. Udeleževalo se ga je 20 učiteljic, in sicer: Ažmanova Marija iz Stogovcev,